

УДК 745.03/687.01

РЕТРО ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ КОСТЮМА

КОКОРИНА Галина, КУДРЯВЦЕВА Надія,
ЩЕРБАЦЬКА Аліна, КАПРАВА Анна
Київський національний університет технологій та дизайну
galinaramasanova@gmail.com

Розглянуто феномен ретро стилів в сучасній моді в контексті постмодерністської концепції діалогу з минулим. Визначено хронологію подій в індустрії моди другої половини ХХ – початку ХХІ століть та введено в лексикон костюмології поняття «схлопування хвилі ретро стилів». Проаналізовано окремі аспекти існування ретро в умовах метамодернізму та взаємозв'язок ретро з такими явищами як вінтаж, концептуальна мода та ескапізм. Представлено результати експериментального проектування сучасних колекцій на прикладі навчальних робіт студентів кафедри мистецтва та дизайну костюма КНУТД.

Ключові слова: ретро стилі, художня і матеріальна культура, дизайн костюма, метамодернізм, українська мода.

ВСТУП

Тема ретро надзвичайно популярна в сучасній художній культурі. Традиційно під словом ретро розуміли повернення в моду естетичних традицій різних десятиліть ХХ століття. Разом з тим, поняття «ретро» вже має власну історію, яка почалася в 1970-і роки, і за ним стояли не механічне і випадкове повторення певних образів і форм у костюмі, а реалізація найважливішого принципу моди – її закономірної циклічності.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Завданням даного дослідження є визначення поняття «ретро стилі» в контексті розвитку моди та осмислення причин актуалізації цього явища в сучасному дизайні костюма.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Під словом «ретро» в 1970-ті роки абсолютно чітко розуміли повернення до моди 1930-х років, це явище озвучувалося, як «мода з бабусиною скрині», тобто цитування тих форм костюма, які існували два покоління тому. Явище цитування відповідало концепції постмодернізму, який у ті роки став займати домінуючі позиції в актуальному мистецтві [1].

Але, строго кажучи, відлік можна було почати з 1947 року, коли Крістіан Діор презентував «ню-лук», декларуючи повернення до моди «біль епок», а саме - прекрасної традиції модерну, яка зберіглася в його пам'яті з дитячих років. Під знаком цього «нового образу», орієнтованого на естетику 1900-1910 рр., розвивалася модна індустрія всього десятиліття 1950-х. Екстраполяція

подібної тенденції на розвиток моди 1960-х років дає розуміння того, що в ній чітко прочитується цитування мінімалістичних і авангардних тенденцій моди 1920-х років з орієнтацією на юних, струнких і енергійних споживачів модної продукції. А в рамках вже цілком усвідомленої у 1970-і роки «хвилі ретро стилів», логічним стало послідовне звернення до 1930-х, а потім до 1940-х у першій половині 1980-х та до моди 1950-60-х – у другій половині 1980-х. Дуже показовою стала актуалізація міні-моди наприкінці 1980-х [2].

Рубіж 1980-1990-х став своєрідною точкою біфуркації, моментом «схлопування» хвилі ретро стилів. Відбувся колапс лінійного руху у творчих пошуках модельєрів (рис. 1). І далі постало питання: яким буде розвиток подій? Насправді все тільки починалося: наближаючись до міленіуму, дизайнери, як і всі інші художники, переосмислювали культурне минуле, вступаючи з ним у діалог на новому інтелектуальному рівні. Костюмний дизайн 1990-2010-х років продемонструвала повну свободу гри з часом, абсолютно довільне цитування моди минулого, у тому числі моди ХХ століття. Причому кожен дизайнер витягував із історичного досвіду щось особливе, важливе для себе, виходячи зі специфіки бренду та орієнтації на певний споживчий сегмент [3].

Рис. 1. Ретро стилі в моді ХХ ст. (схема розроблена Кокоріною Г.)

Сьогодні, в умовах метамодернізму, формат ретро існує у поєднанні з такими актуальними тенденціями як вінтаж, концептуальний дизайн та ідеологія ескепізму [4]. Особливо близький до поняття ретро, за значенням в моді, вінтаж. Під вінтажними слід розуміти предмети одягу, що мають властивість візуальної ідентифікації стилю, що чітко асоціюється з тією чи іншою епохою в моді. Вінтаж, введений у практику моди ще у 1960-ті роки хіпі, вже у 1980-ті був використаний бельгійськими та японськими дизайнерами, які

трансформували його із символу матеріальної неспроможності у метафору індивідуальності та навіть добробуту. Ретро, також як і вінтаж, дозволяє створювати власний, індивідуальний образ. Таким чином, ми можемо віднести феномен ретро до артефактів концептуального мистецтва. Сучасна костюмологія розглядає концептуальний костюм як об'єкт, що декларує певні світоглядні цінності у формі візуальної метафори, коли увага переноситься в область співвідношення костюма з культурою. Практика ретро, безумовно, включає і психологічний аспект, будучи, по суті, формою естетичного ескапізму, тобто, формою уникнення буденності реального життя в світ ілюзій і мрій. Ескапізм характерний для кризових епох, він є маркером незадоволеності життям. І в контексті нашої теми, цікавою є можливість простежити хронологічний напрямок подібного уходу: куди саме дизайнер кличе свого потенційного споживача?

Методика підготовки молодих дизайнерів на кафедрі мистецтва та дизайну костюма КНУТД передбачає поглиблене вивчення моди ХХ століття, і одне з ключових навчальних завдань полягає у розробці колекції сучасного одягу на основі аналізу та переосмислення в контексті сучасності певного десятиліття, обраного на розсуд студента. На рис. 2, 3 подано ескізу частину подібних розробок.

Рис. 2. Мотиви моди 1950-1960-х років в ескізах студентів кафедри мистецтва та дизайну костюма (О. Міненко, С. Данільченко, М. Рева, В. Коваленко)

Рис. 3. Мотиви моди 1970-1980-х років в ескізах студентів кафедри мистецтва та дизайну костюма (Я. Чаплигіна, Я. Хоменко)

ВИСНОВКИ

Ретро стилі є формою реалізації принципу циклічності моди. Розвиток моди тривалий час відбувався за умовною спіраллю, на кожному витку якої дизайнери по новому реагували на виклики часу. Авторами статті вводяться в науковий обіг окремі складові обраної проблеми. Ретро сьогодні – це важливий прояв естетики метамодернізму, в якій поєднуються несподівані речі, що іноді суперечать один одному. Еклектично поєднані в костюмі ретро-цитати та актуальні сучасні модні тренди дозволяють вибудувати відносини з історією та традицією, з одного боку, а з іншого – стати частиною практик, спрямованих на створення власного, індивідуального стилю. Надзвичайно корисним подібний досвід виступає в якості методу навчання майбутніх фахівців у галузі моди. Поряд із вінтажем, ретро стає сьогодні альтернативою Високій моді, особливим художнім інструментом, що формує культурне середовище ХХІ століття. Ретро стилі, які виникли під впливом мистецтва, культури, соціології, філософії, політики та економіки, на сучасному етапі залишаються маловивченим і вимагають комплексного дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зелинг, Ш. Мода: Век модельєров. Кельн: Конemann, 2000. 457 с.
2. Кокоріна Г. В. Мода 1940-1990: український літопис. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2017. № 5. С. 73-79.
3. Чупріна Н. В. Система моди ХХ – початку ХХІ століття: проектні практики та чинники функціонування (європейський та український контексти): монографія. К.: КНУТД, 2019. 476 с.
4. Липовецкий, Ж. Империя эфемерного. Мода и ее судьба в современном обществе. М.: Новое литературное обозрение, 2012. 336 с.

КОКОРИНА Н., КУДРЯВТСЕВА Н., ШЧЕРБАТСКА А., КАПРАВА А. RETRO AS THE BASIS OF IMAGE FORMATION IN MODERN COSTUME

DESIGN

The article considers the phenomenon of retro styles in modern fashion in the context of the postmodern concept of dialogue with the past. The chronology of events in the fashion industry of the second half of the XX - early XXI centuries is determined and the concept of "collapse of the wave of retro styles" is introduced into the lexicon of costume design. Some aspects of the existence of retro in the conditions of metamodernism and the relationship of retro with such phenomena as vintage, conceptual fashion and escapism are analyzed. The results of experimental design of modern collections on the example of educational works of students of the Department of Art and Costume Design KNUITD are presented.

Key words: *retro styles, artistic and material culture, costume design, metamodernism, Ukrainian fashion.*